

Dan MICU

Profesorul Harag

...Vine o vreme când îți pierzi profesorii. Gheorghe Harag rămăsese ultimul adevărat învățător de regie din generația sa. Dintre toate chipurile vrednice de iubire ale artistului care s-a petrecut din lume îl invoc mai presus pe acesta, deoarece din toate științele și artele, ceea ce cu adevărat nu se pierde sunt învățăturile. Nu operele, care pot apune, pot fi furate ori denaturate, ci tâlcurile vieții și părerile creatorului. Nu învățăturile de școală, ci unele mai înalte și mai subtile. De la *numai unii* pentru *numai unii*. [...]

Regizorul Harag oficia în repetițiile sale ca un magician, care, cu voință și fără, și-a investit ucenicii. Artistul *a însemnat* timpul teatral românesc, atâta cât a avut de trăit într-un teatru.

Destui își închipuie că de la catedre vremelnice ori prea îndelung rezervate reușesc să-i învețe pe alții. Destui alții gândesc că arta regiei nu se învață... Cu catedră și fără,

Gheorghe Harag a fost un mare profesor de teatru. Oamenii care au trăit și lucrat o vreme alături de maestru spuneau: am învățat! El însuși n-a avut nicidecum pretenția să instruiască pe cineva, avea, ca un mare artist ce era, oroare să impună, avea marea și rara forță de a se îndoi de propria-i știință, el nu striga, șoptea. Cu toate că a lucrat în țară și în Europa cu artiști de seamă, îi era frică să accepte colaborarea cu așa-numite „celebrități” în locuri „renumite” etc. Îi era teamă și rușine

de întâlnirea cu suficiența și, cum singur spunea, „cu mârlnia”... El se înconjură, cu toate astea, de mulți, se dăruia pe sine, îi învăța, pentru a nu rămâne singur în casa artei sale. Puțini înțelegeau și-i răspundeau pe potriva darului, dar câți îi puteau fi cu adevărat egali în experiența minunată și mistuitoare a trudei sale?... Și nu era egoism acesta, și au avut mereu de câștigat cei care l-au urmat fără opreliște o vreme. Maestrul s-a risipit pe sine în arta sa, în inimile celor care i-au fost tovarăși de teatru și de viață. Eu știu *câtiva artiști* de teatru care au învățat mai mult decât s-ar crede de la *câtiva artiști* și vor aduce mărturie prin meserie și destăinuire de ceea ce au primit. Noi nu suntem orfani noi am avut înaintași de seamă!

În 1971, Gheorghe Harag mi-a spus: „Vino la mine la Târgu Mureș!”

Îi mulțumesc de pâine, ospetie și învățătură. Îi mulțumesc de teatrul său!

Adio, acum, profesore. Fie-ți veșnic înflorită livada vișinilor de pe urmă, iar nouă, prielnică învățătura ta, și neuitată – arta!

(1985)

HARAG György, Valentin SILVESTRU
și Dan MICU

